

Resullerin tek bir soya mensup olduğuna dair Kur'an'da yeteri kadar delil vardır. Mesela bununla ilgili 3/33, 34 – 19/58 – 6/84-95 ayetlere bakılabilir. Hepsini birbiriyle birinci dereceden akraba olan resuller içerisinde İbrahim'in konumu en azından kendisinden sonraki resuller için belirleyici rol oynamaktadır. Bu hakikat birçok ayette, İbrahim'den sonraki tüm resullerin ve onlara iman eden müminlerin "İbrahim'in milletine ve İbrahim'in milletine indirilene iman edin" emriyle kendisini göstermektedir. Hatta Kur'an'da 18 kez geçen 'millet' kavramı resullerin tamamı içinde sadece İbrahim'e 9 kez atfedilmektedir. Meal ve tefsir yazarlarının pek çoğu 'millet' kelimesine genelde "din" manası vermekte ve 'İbrahim'in milleti' tamlamasını "İbrahim'in dini" olarak çevirmektedirler. Oysa Allah'ın nezdinde dinin sadece İslam olduğu, İslam'dan başka dinin kabul görmeyeceği ayetlerle sabittir. Eğer 'İbrahim'in milleti' tamlamasından kastedilen "İbrahim'in dini" olsaydı 'Nuh'un milleti, Hud'un, Salih'in, Şuayb'ın, Yunus'un milleti' vb. şekilde tanımlamaların da geçmesi gerekirdi. Çünkü hepsinin dini birdir ve o din de İslam'dır. Oysa 'millet' kavramı resuller içinden sadece İbrahim'e izâfe edilerek kullanılmaktadır ve ondan sonraki herkesin de İbrahim milletine iman edip tâbi olmaları istenmektedir. Asıl anlamı itibariyle "bıkmak, usanmak" anlamına gelen fiilden türemiş olan 'millet' kavramı "değişmeden devam eden kural, değişmeyen yasa" anlamındadır. Yüce Allah'ın İbrahim ile başlattığı bu değişmez yasa, İbrahim'den sonra gelecek resullerin sadece İbrahim soyundan olacağına dair yasadır (57/26). Fakat böyle olmasına rağmen İbrahim zürriyeti için Kur'an'ın hiçbir yerinde 'Beni İbrahim' şeklinde bir izafet yoktur. Bunun yerine kullanılan tamlama 'Millet İbrahim' tamlamasıdır. 'Beni İbrahim' değil de 'Millet İbrahim' denmesinin sebebi şudur. 'Millet' kelimesi bünyesinde "soy" manasını barındırır da tek başına "zürriyet" kelimesinin yerine kullanılamaz. Çünkü "zürriyet" kelimesi sadece birinden doğmak ve o doğduğu kişi ile aradaki bağın sadece biyolojik bir bağ olduğunu belirten bir kelimedir. Fakat 'millet' kelimesi birinden doğmuş olmayı değil, "o kişi ile başlayan kuralların tamamına tâbi olmak" anlamını belirten bir kelimedir. "İbrahim'in milleti" demek İbrahim ile başlayan, sonrası için hiç değişmeden devam edecek olan ve sonrakilerin meşruiyetini kendisine dayandıracığı kurallar anlamına gelmektedir. Bu kurallar içinde "İbrahim'in soyundan olmak" getirilen kurallardan sadece biri ve belki de etkisi ya da önem derecesi en az olanıdır.

Yahudilere, Hıristiyanlara ve Müslüman ulemaya göre 'Beni İsrail' tamlamasında geçen 'İsrail' kelimesi Yakup'un lakabıdır ve hepsine göre de tamlama "Yakup'un oğulları" anlamına gelmektedir. Tamlamadaki "oğullar" kelimesinden kastedilen ise Yakup'un 12 oğlu ve onların soylarından gelenlerdir. Birçok çalışmamızda 'İsrail' kelimesinin Yakup'un lakabı olmadığı ve olmasının da mümkün olamayacağına değindik. Bu bağlamda onları tekrar etmeyeceğiz.

Kur'an İbrahim'den sonrası için ısrarla "İbrahim'in oğulları" tamlamasını değil de "İbrahim milleti" tamlamasını kullanırken, Yakup İsrail'in lakabı olsa bile (ki asla değil) neden Yakup milleti değil de 'Beni İsrail' yani "İsrail'in oğulları" tamlaması kullanılmaktadır? Çünkü İbrahim milletinden olmak sadece İbrahim soyundan doğmayla elde edilecek bir şey değildir. Aynı zamanda onunla belirlenen kurallara inanmayı ve bu kurallara göre hayatı tanzim etmeyi de şart koşan bir ifadedir. Oysa 'Beni İsrail'den olmak sadece o soydan doğmuş olmayla elde edilecek bir payedir. İşte bu yüzden İsrail oğulları hiçbir zaman kendilerini İbrahim'in

yolunda yürümek zorunda hissetmemişlerdir. Yüce Allah, İbrahim eliyle Kabe'yi insanlık için toplanma merkezi kılmasına ve orada da İsrail oğullarının ilk atası olan İbrahim'in makamı olmasına rağmen onlar orayı yok saymışlardır. İsrail oğulları ilk atalarının İbrahim olduğunu kesinlikle kabul ederler ama her nedense kendilerini "İbrahim milleti" olarak değil de "İsrail oğulları" olarak adlandırmayı tercih etmişlerdir. Çünkü İbrahim'in mirasını "millet"ten "oğullar"a, "millet"ten "zürriyet"e çevirmişlerdir. İşte bu durum onları "Tanrının halkı" yapmaktadır. Tanrının halkı olmak içinse sadece İsrail'in zürriyetinden olmak yeterlidir.

Kur'an'da 18 yerde geçen millet kavramı genelde meallerde "din" veya "şeriat" diye anlamlandırılmış. Asıl manası bir şeyi yazdırmak, uzatmak olan bu kavram geçtiği yerlerin hiçbirinde Allah'a atfen gelmemiştir. Allah'a atfen gelmediği gibi Kur'an'da ismi geçen (İbrahim hariç) hiçbir Nebiye de atfen de kullanılmamıştır

### *1-YAHUDİ VE HİRİSTİYANLARA ATFEN*

**Bakara 2/120** Sen onların milletlerine uymadıkça Yahudiler de Hristiyanlar da senden asla hoşnut olmaz. De ki: "Allah'ın kılavuzluğu erdirici kılavuzluğun ta kendisidir." İlimden sana ulaşan nasipten sonra bunların boş ve iğreti arzularına uyarsan, Allah katından ne bir dostun/destekçin olur ne de bir yardımcın. (Yasar Nuri Meali)

### *2- ŞUAYB 'IN KAVMİNE ATFEN*

**Araf 7/88 Halkı içinden büyüklük taslayan itibarlı kişiler şöyle dediler: "Bak Şuayb! Ne pahasına olursa olsun seni bu ülkeden çıkaracağız, seninle birlikte inananları da öyle. Tek çare bizim düzenimize dönmenizdir." Şuayb dedi ki "Biz istemsek de mi?"**

ev lete'ûdunne fî milletinâ sen bizim milletimize döneceksin. Şuayb yakın akrabaları da dahil bir millet tanımı getirmişler. **Müminlerin millet tanımı İbrahime göre olur.** İbrahim milletine tabi olun diyor. lete'ûdunne fî milletinâ dedikleri İbrahim milleti olsa idi Şuayb herkesten önce koşardı.

Senin bizim milletimize dönmen lazım. Bunlar İbrahim milleti olsa Şuayb'ın onlarla bir derdi olmazdı. Demek ki bunlar İbrahim milletini terk etmişler başka bir millet edinmişler. Bunlar Allah'ın sebilinden; Allah'ın belirlediği yöntemden dönüyorlar. Allah'ın yöntemi ile ortaya çıkmış milleti değil kendi yöntemi ile ortaya çıkarttıkları millete dönmelerini istiyor.

Mekkeli müşrikler babamız İbrahim diyorlardı. Babamız İbrahim dediklerin de doğru olsa idi Allah resulü Muhammed herkesten önce koşardı. Burada da lete'ûdunne fî milletinâ sen bizim milletimize döneceksin. Eğer onların üzerinde buldukları millet İbrahim milleti olmuş olsa idi Şuayb'la kolayca anlaşılardı.

**Araf 7/89 "Allah'ın bizi kurtarmasından sonra tutar sizin düzeninize dönersek Allah'a karşı tam bir yalan uydurmuş oluruz. Düzeninize dönmemiz olacak şey değildir;**

**Rabbimiz olan Allah döndürürse başka. Rabbimiz bilgisiyle her şeyi kuşatmıştır. Biz Allah'a güvenip dayandık. Ey Rabbimiz! Bizi halkımızdan en doğru bir biçimde ayır. Ayırmayı en iyi yapan sensin."**

### *3- İNANMAYAN KAVİMLERE ATFEN*

**Kehf 18/20** "Çünkü onlar sizi ellerine geçirirlerse ya taşlayarak öldürürler yahut da sizi kendilerinin milletine döndürürler. O takdirde bir daha asla kurtulamazsınız.

**İbrahim 14/13** Küfre sapanlar kendi resullerine şöyle dediler: "Ya tam bir biçimde bizim milletimize dönersiniz yahut da sizi yurdumuzdan mutlaka çıkarırız." Rableri de onlara şunu vahyetti: "Zalimleri muhakkak helâk edeceğiz.

**Yusuf 12/37** Yûsuf dedi ki: "Rızıklanacağınız herhangi bir yemek size gelmeden önce onun yorumunu ikinize mutlaka bildiririm." Bu, Rabbimin bana öğrettiği şeylerdendir. Ben, Allah'a inanmayan ve âhireti de tamamen inkâr eden bir toplumun(KAVMÎ) milletini terk ettim."

Orada Yusuf'un kardeşlerinden bahsediliyor. Yusuf kıssasını geriye doğru okuyalım. Yusuf neyi terk etti.

**Yusuf 12/9** "Yûsuf'u öldürün yahut bir yere götürüp atın ki, babanızın ilgisi yalnız size yönelsin ve bunun ardından barışçıl ve hayırsever bir topluluk(KAVİM) haline gelesiniz." (cümlelerin Arapça sonunu okuyun Salih bir kavim olursunuz diyor)

Terk etme kelimesinde içerisinden çıkıp gitme anlamı da var. Ayrılıp gitme anlamı var. Hiçbir şey yapmayı kendi haline bırakma anlamı da var. Mesela metruk ev diyoruz. Kendi haline bırakılmış ev.

Yusuf'un bu kelimeyi kullanma sebebi; Yusuf Mısır'a geldikten sonra bir sürü imkân elde ediyor. Gidip bu imkânları kullanarak kardeşleri ile mücadele etmiyor. Demek ki kendi haline bırakmış. Zaten onların içinden çıkıp gitmemiş. Onlar onu köle yapıp satmışlar. Onların bu davranışına karşılık Yusuf onları kendi haline bırakmış.

### *4- BELİRSİZ BİR ATIF*

**Sad 38/7** "Öteki millette işitmedik böyle bir şey. Bu bir uydurmadan başka şey değildir."

### *5- YAZDIRMA ANLAMINDA*

**Bakara 2/282**

**Ey inanınp güvenenler, birbirinize belli bir vadeye kadar borçlandığınızda borcunuzu yazın.**

“Ecelin Musemma” borcun ödeme zamanı. Aynı terkib insan ömrünün sonu için de kullanılmıştır.

### **Hud 11/3**

**Rabbinizden bağışlanma dileyin, sonra O’na yönelin (tevbe edin) ki belirlenmiş eceliniz gelinceye kadar sizi güzel bir şekilde yaşatsın. Fazla yapan herkese de fazlasını versin. Eğer yüz çevirecek olursanız, o büyük günün azabına uğramanızdan korkarım.**

Borcun ödenme zamanı ölüm gelmeden öncedir. Ölüm geldikten sonra defter kapanmış borç ya ödenmiştir ya da ödenmemiştir. Borç ödeme zamanı gelmeden yapılan ödeme aksatmaları tevbe sistemi ile kolaylaştırılmıştır. Yüce Allah insana böyle davrandığı için insanın insana davranışının da öyle olmasını dilemiştir.

### **Bakara 2/280**

**Borçlu darlık içinde ise, rahata çıkıncaya kadar beklemek gerekir. Alacağınızı sadakaya/ zekâta saymanız, sizin için daha hayırlıdır. Bunu bir bilseydiniz!**

İnsan yaptığı alışverişten dolayı Allah’a borçlu olduğu gibi, muhtaç olduğundan dolayı ondan aldıklarından dolayı da borçludur.

### **Fatır 35/15**

**Ey insanlar! Siz Allah’a muhtaçsınız. Yaptığınızı güzel yapan ve kimseye ihtiyacı olmayan Allah’tır.**

Her durumda ve her şekilde insan Allah’a muhtaçtır nefes alması bile borçtur aslında. İşte bu borçluluk bilinci kişiyi Mü’min yapar. Ya da kişi aldığı borcu ölene kadar inkar eder, görmemezlikten gelir, ödemeye yanaşmaz.

Yüce Allah’ın insana borç olarak verdiği vahiylerin adı İslam’dır.

### **Al-i İmran 3/20**

**Seninle tartışılırsa de ki: “Ben her şeyimle Allah’a teslim oldum; bana uyanlar da öyle!” Kendine Kitap verilenler ile ümmilere (önceki kitaplardan bilgisi olmayanlara) de ki: “Siz de teslim oldunuz mu?” Eğer teslim olurlarsa, yola gelmiş olurlar. Ama yüz çevirirlerse, sana düşen yalnızca ayetleri bildirmektir. Allah kullarını görür.**

Borcu ödeme şekli yalnızca İslam’la mümkündür. Bunun haricinde bir borç ödeme şekli borcu veren tarafından kabul görmeyecektir. Yani borç ödenmemiş sayılacaktır. Borç ödeme şeklinin bundan başka bir şeklinin olmayacağı gelen her elçi tarafından insanlara hep bildirilmiştir. İslam tüm elçilerin getirdiği tek borç ödeme şekli tek dindir

### **Al-i İmran 3/19**

**Allah katında din, İslam'dır. Kendilerine kitap verilenler, bu ilim geldikten sonra, sırf aralarındaki kıskançlık yüzünden ihtilaf çıkarırlar. Kim Allah'ın âyetlerini görmezlikten gelirse, Allah onun hesabını hızlı görür.**

### *6- Hz. İBRAHİM'E ATFEN*

**Bakara 2/130 Kendini zavallı duruma sokandan başka, kim İbrahim'in milletinden yüz çevirir? Biz onu dünyada seçkin kıldık, ahirette de iyiler arasında olacaktır.**

**Bakara 2/135 (Bir taraf) "Doğru yola gelmek için Yahudi olmalısınız", (diğeri) "Hristiyan olmalısınız!" dedi. De ki: "Hayır, İbrahim'in dosdoğru milletine uymalısınız! O, müşriklerden değildi."**

**Al-i İmran 3/95 De ki: "Allah, doğrusunu söylemiştir/vaadinde sadıktır. Hadi artık hanîf olarak İbrahim'in milletine uyun! Müşriklerden değildi o."**

**Nisa 4/125 Güzel düşünüp/güzellikler sergileyerek ve özü-sözü doğru bir halde İbrahim'in milletine uyarak yüzünü Allah'a teslim edenden daha güzel dinli kim olabilir! Allah İbrahim'i dost edinmişti.**

**Enam 6/161 De ki: "Beni, dosdoğru yola Rabbim iletmiştir. Güçlü, pürüzsüz bir dine, hanîf olan İbrahim'in milletine. Müşriklerden değildi o."**

**Yusuf 12/38 "Ve atalarım İbrahim'in, İshak'ın, Yakub'un milletine uydum. Bizim herhangi bir şeyi Allah'a ortak tutmamız söz konusu olamaz. İşte bu, Allah'ın bize ve diğer insanlara bir lütfudur. Ama insanların çocukları şükretmiyorlar."**

**Nahl 16/123 Daha sonra sana şunu vahyettik: Bir hanîf olarak İbrahim'in milletine uy! O, müşriklerden değildi.**

### **Hac 22/78**

Allah uğrunda O'na yaraşır bir gayretle didinin. O sizi seçmiş ve dinde size hiçbir güçlük çıkarmamıştır. Babanız İbrahim'in milletini esas alın. Allah sizi, önceden de şu Kitap'ta da "Müslümanlar/Allah'a teslim olanlar" diye adlandırdı ki, resul sizin üzerinize bir tanık olsun, siz de insanlar üzerine tanıklar olasınız. O halde namazı/duayı yerine getirin, zekâtı verin ve Allah'a sarılın. O'dur sizin Mevlâ'nız. Ne güzel Mevlâ'dır O, ne güzel yardımcıdır O!

Menasik Allah'ın öğrettiği şekilde olmalıdır. Bakara 282 de katip Allah'ın öğrettiği şekilde yazsın deniyordu. İşte bu borcun güvenilir katibi de Allah'ın öğrettiği gibi yazmıştır. Çünkü İbrahim bir yandan Allah'ın insanlık üzerinde olan hakkını yazan katipken, diğer yandan bu hakkı ödeyen ilk kişidir. Çünkü Yüce Allah'ın hakkından Resuller muaf tutulmamıştır. **Bir yolunu bulup gidebilenlerin o Beyt'te, Ka'be'de hac yapması, Allah'ın insanlar üzerindeki hakkıdır.** Ayetteki insanların arasında onlarda vardır. O da bu borcu Allah'ın

öğrettiği gibi ödemek istemektedir. Bu yüzden **Bize menâsikimizi (hac ve umre ibadetlerini yapacağımız yerleri) göster**, demiştir. Bunun haricinde kalan herşey zaten her Nebi'de aynıdır.

İşte Yüce Allah'ın diğer nebilerden farklı olarak sadece İbrahim'e dikte ettirdiği borç budur. Kur'an'da İbrahime'e atfen geçtiği her yerde Millet kavramı Kible'yi yani Kabeyi işaret eder. Buna İbrahim'in milleti denmesi, Kabe kaybolduktan sonra, beytin yeri, haccın nasıl yapılacağı, zamanının ne olduğu Kur'an'da adı geçen Nebilerden içinden sadece İbrahim'e bildirildiği içindir.